

BORGORELLIHO RENESANČNÍ SOUMOSTÍ U STARÉ BOLESLAVI NA FOTOGRAFIÍCH A OBRAZECH

Martin Hůrka

Renesanční inundační soumostí vystavěl v základní hmotě pravděpodobně především v letech 1568–1569 Matteo Borgorelli mezi hlavním tokem řeky Labe u Brandýsa nad Labem a tzv. Tůň u Staré Boleslavi. Dotčené soumostí svou funkci zcela ztratilo v rozmezí let 1878–1933. Byť dnes v terénu nelze pozorovat prakticky žádné původní části mostu, jeho relikty nezanikly úplně. Část z nich odkryl archeologický výzkum roku 2009, další pravděpodobně spočívají pod dnešní ulicí Nábřeží. O vizuální podobě mostu z doby, kdy sloužil svému účelu, se toho prozatím vědělo jen málo. Autor příspěvku se v posledních letech zaměřil na průběžné vyhledávání a soustředování obrazové dokumentace, tj. především výtvarných děl a fotografií předmětného místa z doby před rokem 1933. Tyto jsou zde nyní publikovány. Cílem je přispět k většímu povědomí o tomto jedinečném díle, které hrálo základní a nezastupitelnou roli v soustavě mostů spojujících původně samostatné obce Brandýs nad Labem a Starou Boleslav, jejichž celková délka činila nakonec bezmála 700 metrů.

Klíčová slova: renaissance – inundační (záplavový) most – Matteo Borgorelli – Stará Boleslav – Brandýs nad Labem – fotografická a obrazová dokumentace

Borgorelli's Renaissance Bridges near Stará Boleslav in Photographs and Paintings

Matteo Borgorelli appears to have built the Renaissance inundation bridges in the years 1568–1569 between the Labe main watercourse near Brandýs nad Labem and the so-called Tůň near Stará Boleslav. The bridges completely lost their function during 1878–1933. Although practically no original parts of the bridges can be observed, some relics have survived. The 2009 archaeological research uncovered some, and the rest probably lies under the current Nábřeží Street. Only a little information about the visual appearance of the bridges existed. The author of the article has recently focused on continuous searching and gathering of picture documentation, especially works of art and photographs of the place prior to 1933. They are now published. It is the aim to contribute to the wider awareness about this unique work that played a fundamental and irreplaceable role in the set of nearly 700 metres long bridges connecting originally separate villages Brandýs nad Labem and Stará Boleslav.

Keywords: Renaissance – inundation (flood) bridge – Matteo Borgorelli – Stará Boleslav – Brandýs nad Labem – photography and painting documentation

Úvod

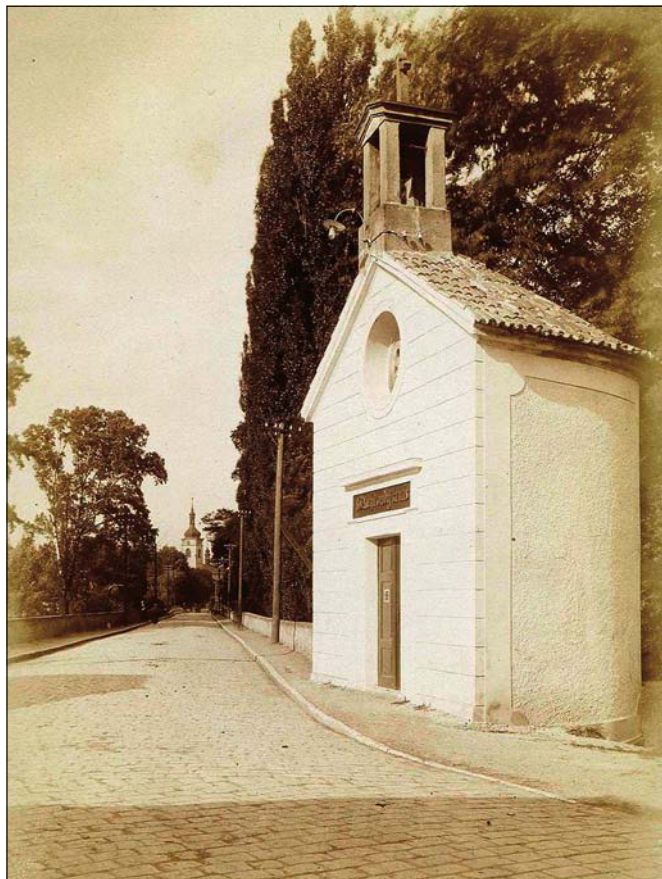
Někdejšímu Borgorelliho renesančnímu mostu na staroboleslavském břehu Labe se v poslední době věnuje zvýšená pozornost. Přispěly k tomu archeologické objevy zbytků některých pilířů i částí oblouků roku 2009¹⁾ i nezávisle na archeologickém výzkumu přichystaná a publikovaná studie Veroniky Korčákové a Jana Pešty z téhož roku s názvem „Renesanční most v Brandýse nad Labem“,²⁾ která sice primárně pojednává o Vaccaniho dvouobloukovém kamenném mostu přes odvodní mlýnský kanál při brandýském břehu, avšak dotýká

se i našeho tématu a v mezích časových možností reflektuje výše zmíněný, tehdy zcela čerstvý, archeologický nález (došlo k němu až po redakční uzávěrce). Dochovaná, avšak vzhledem k překrytí stávající mostní stavbou nepřístupná torza Borgorelliho mostu jsou od 27. dubna 2011 chráněna jako nemovitá kulturní památka.³⁾

V tomto příspěvku se chci blíže věnovat stavu, ve kterém se Borgorelliho most nacházel ještě v průběhu první poloviny 20. století, tento stav ilustrovat obrazovými podklady (fotografie a malířská/kresebná díla),⁴⁾ případně upozornit na v terénu potenciálně zachované pozůstatky.

Obr. 1: Výřez veduty Staré Boleslavi kreslíře Vincence Morstadta (1802–1875) a rytce Jiřího Döblera (1788–1845) (OM Praha-východ, Sbírka výtvarného umění, inv. č. VUM1622).

Obr. 2: Kaple sv. Rocha s dlážděnou silnicí (mostem), kol. 1930 (OM Praha-východ, Sbíрка písemností a tisků, fotoarchiv, inv. č. FOT22).

Renesanční přemostění mezi Brandýsem a Starou Boleslaví

Různé způsoby přemostění Labe v prostoru Brandýsa a Staré Boleslavi vyvrcholily v době renesance do podoby složitě soustavy mostů. Jejich historii poprvé uceleně popsal již před více než sto lety místní historik Justin Václav Prášek.⁵⁾

Jak přemostění vypadalo na počátku 17. století? Začínalo pod brandýským zámekm dodnes dochovaným kamenným dvouobloukovým mostem z let 1603–1604, který překonával mlýnský odtokový kanál (dílo stavitele Ettore de Vaccaniho /jinak též Hektor Vlach/ a mlynáře Viktorina Housera). Trasa následně pokračovala celodřevěným mostem přes hlavní tok řeky. Dřevěný most se sice musel často opravovat vzhledem k použitému materiálu i častým povodním, na druhou stranu dřevo bylo snáze nahraditelné a v době vojenských konfliktů i snáze odstranitelné (což bylo i zde tu a tam využíváno). Dřevěný most přes hlavní říční koryto existoval v Brandýse do 19. století. Ještě roku 1857 byl dřevěný most z valné části znova vystavěn! Sloužil až do roku 1878, kdy byl nahrazen novým železo-kamenným mostem o něco níže po proudu.⁶⁾ Po překonání řeky po dřevěném mostě následoval Borgorelliho záplavový most (resp. soumostí). Zbudování jeho převážné části je dle současného stavu poznání kladeno do let 1568–1569. Soumostí se skládalo ze tří úseků, jejichž průběhy se vůči sobě mírně zalamovaly, takže jako celek netvořilo přímku. První (označme jej jako jižní) úsek vedl od břehu Labe severním směrem (v podstatě kopíroval dnešní ulici Nábřeží až do prostoru vyústění této ulice na ulici Maxe Švabinského). Tato část měla původně dle písemných pramenů⁷⁾ 10 oblouků (změříme-li délku dle předpokládaného průběhu, dostaneme se na údaj kolem 120–130 metrů). Následoval první zlom a náběh na pravdě-

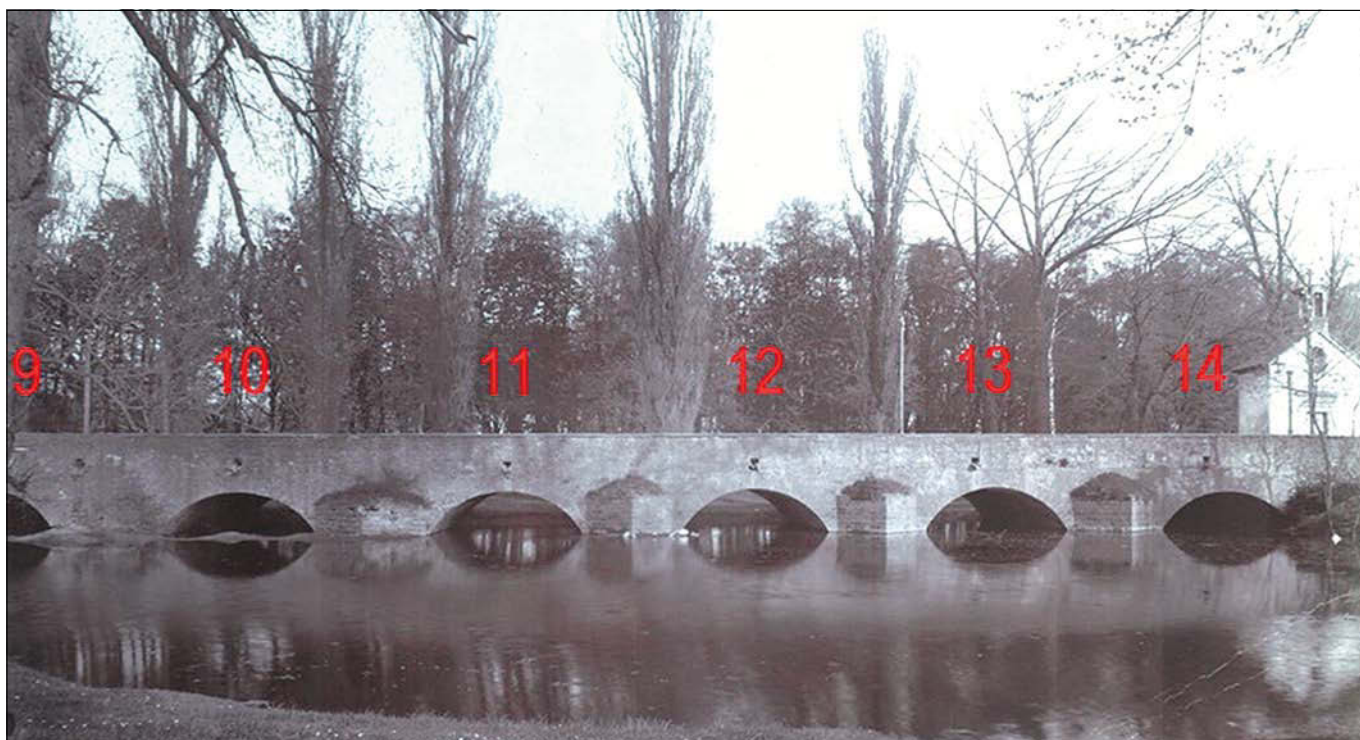
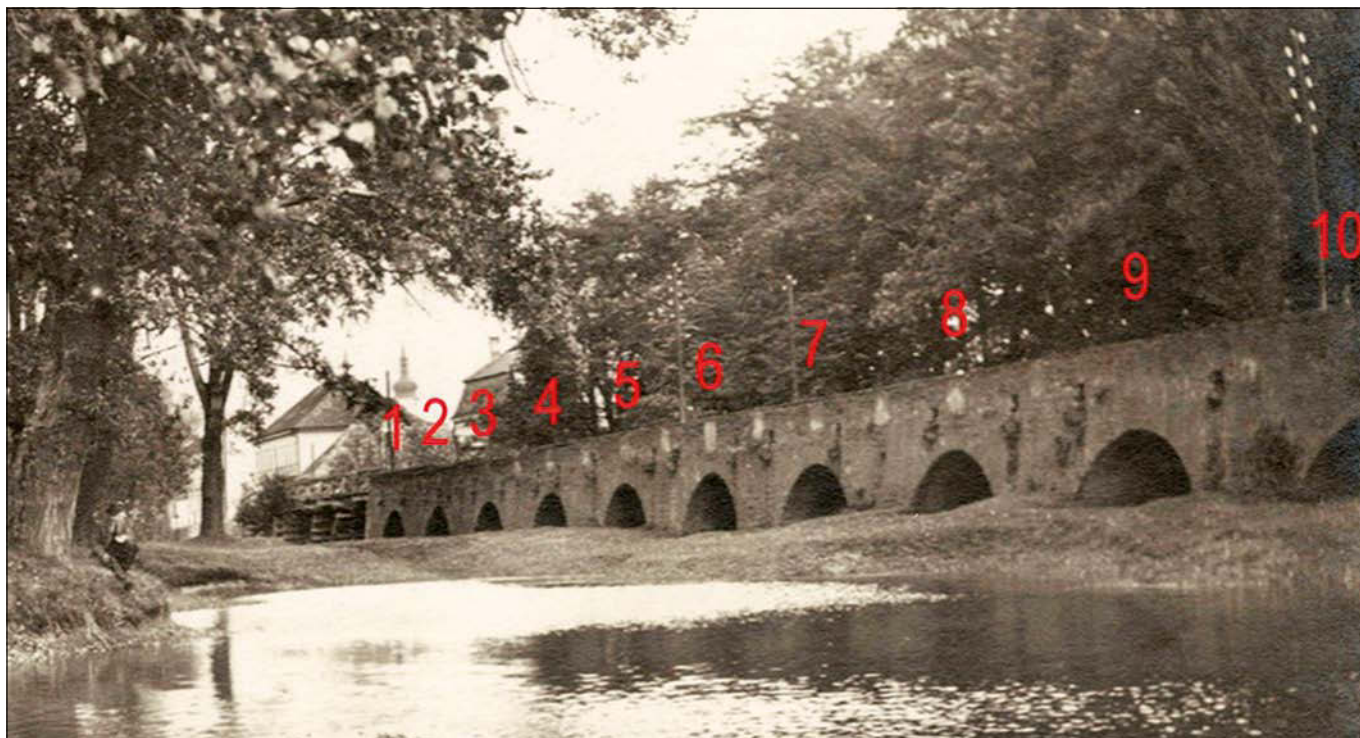
Obr. 3: Pohlednice vydaná při příležitosti oslav svatováclavského milénia s reprodukcí obrazu F. X. Procházky zobrazující církevní procesí při nástupu na most u kaple sv. Rocha, datováno 1929 (OM Praha-východ, Sbíрка písemností a tisků, fotoarchiv, inv. č. FOT22).

Obr. 4: Poslední oblouk Borgorelliho mostu před dřevěným mostem přes Staroboleslavskou tůň a schodiště pro sestup do Hluchova, 1924 (MÚ Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, o. c. v pozn. 14, s. 579).

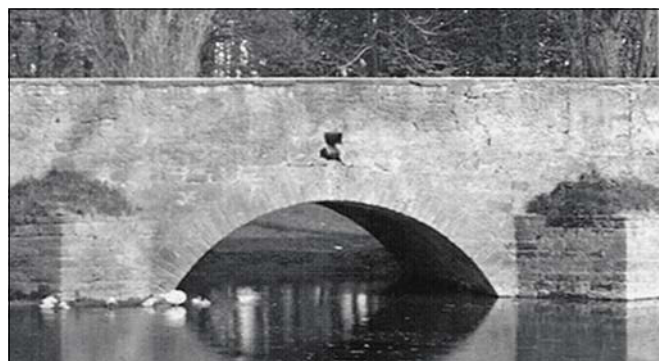

Obr. 5: Borgorelliho most nedaleko Staroboleslavské tůně při povodni, 1926 (MÚ Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, o. c. v pozn. 14, s. 669).

Obr. 6: Nedatovaná fotografie a fotografie z doby před rokem 1908 (OM Praha-východ, Sbírka písemností a tisků, fotoarchiv, inv. č. FOT21/12). Po vzájemném sesazení poskytují snímky pohled na všech 14 oblouků Borgorelliho mostu v severním úseku mezi Staroboleslavskou tůňí a kaplí sv. Rocha.

podobně starší val, respektive sypanou hráz, o které se předpokládá, že sloužila již v předešlé době k překlenutí záplavového území. Mnoho o ní nevíme. Neznáme ani její stáří (lze jen odtušit, že svému účelu sloužila přinejmenším v pozdním středověku). Borgorellimu však přišla náramně vhod. Při stavbě ji nezbořil, ale naopak zachoval a využil, čímž si jednoduše poradil s téměř 200 metry trasy, které by jinak musel nějakým způsobem vyřešit. Svedení cesty na starou záplavovou hráz současně vysvětluje klikatost celého soumostí. Hráz tedy po-

Obr. 7: Detail snímku A. Kaisera, před 1908 (OM Praha-východ, Sbírka písemností a tisků, fotoarchiv, inv. č. FOT21/12; viz též in Justin Václav Prášek, o. c. v pozn. 5, s. 213).

Obr. 8: Obraz F. X. Procházky „U kaple sv. Rocha“ (datováno 1907) zobrazující místo napojení Borgorelliho mostu a povodňového valu (OM Praha-východ, Sbírka výtvarného umění, inv. VUM1245).

Obr. 9: Výřez pohlednice se záběrem od brandýského zámku směrem ke Staré Boleslavi, kol. 1900. Šipka ukazuje na snad tři mostní oblouky patrné v jižním úseku Borgorelliho soumostí (OM Praha-východ, o. c. v pozn. 10).

Obr. 10: Výřez z fotografie dokumentující povodně s identifikovatelnými třemi mostními oblouky a mostním parapetem, 1928 (OM Praha-východ, o. c. v pozn. 11).

sloužila coby druhý úsek, který se táhl až k dnešní kapli sv. Rocha. Při kapli se trasa podruhé zalamovala (v době existence hlavního toku řeky do prostoru západně od zámku, kde byl roku 1878 zřízen nový most zbudovaný velkým podílem ze železných konstrukcí, došlo i k fyzickému zániku Borgorelliho soumostí, avšak později, než se obecně předpokládá.

Zkáza Borgorelliho záplavového mostu

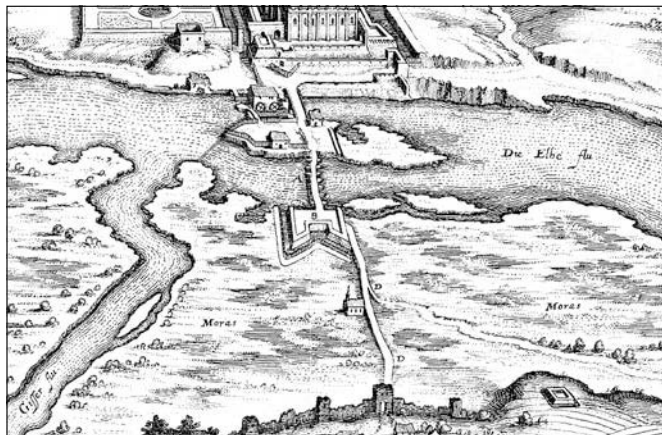
Poté co se soustava mostů mezi Brandýsem a Boleslaví jako celek přestala využívat v souvislosti s přesunem přemostění hlavního toku řeky do prostoru západně od zámku, kde byl roku 1878 zřízen nový most zbudovaný velkým podílem ze železných konstrukcí, došlo i k fyzickému zániku Borgorelliho soumostí, avšak později, než se obecně předpokládá.

Na počátku 20. století ještě z převážné většiny soumostí stálo, alespoň v tom smyslu se k němu vyjadřuje regionální historik J. V. Prášek roku 1908 vydaném prvním dílu své obsáhlé práce mapující historii obcí brandýského panství a okresu: „Spojovací most kamenný dosud stojí a teprve za dnů našich hrozí mu přerušení zamýšleným regulováním a usplavněním Labe...“⁽⁸⁾

Zpočátku byl více ohrožen blíže k Brandýsu ležící jižní úsek. Pohltila jej dnešní ulice Nábřeží. V Práškově době z této části mělo být znatelných stále ještě 8 oblouků.⁽⁹⁾ Práškově sdělení podporuje jak dobová pohlednice z přelomu 19. a 20. sto-

letí, kde vidíme dva oblouky (a tušíme třetí),⁽¹⁰⁾ tak především fotografie pořízená během povodní roku 1928.⁽¹¹⁾ Na snímku lze bezpečně rozeznat v předmětném místě tři oblouky, alespoň některé další lze tušit východním směrem k Labi. Rovněž při zvětšení snímku jsou rozeznatelné do značné míry dochované mostní parapety. Z obou snímků a Práškově sdělení si můžeme udělat překvapivý závěr, že podstatný objem jižní části Borgorelliho přemostění přežil přinejmenším do doby přelomu 20. a 30. let 20. století, byť původní funkčnost byla pozměněna, tzn. některé dochované mostní oblouky sloužily jako sklepy či přístřešky, jiné byly v zaneseném či zasypaném stavu.

Ještě jedno drobné srovnání. Na mapě stabilního katastru⁽¹²⁾ jsou v tomto jižním úseku k vidění na východní straně 4 a na západní straně 2 čela z osy mostu vystupujících mostních pilířů. Na severním úseku blíže Boleslaví není na mapě zakresleno žádné čelo mostního pilíře, avšak na fotografiích pořizovaných v prvních desetiletích 20. století vidíme na západní straně mostu v tomto úseku 4 vystupující čela mostních pilířů, a to u posledních 4 oblouků v části u kaple sv. Rocha (při východní straně mostu je na jedné z fotografií [obr. 14] zřetelně pozorovatelná dokonce souvislá řada vystupujících čel mostních pilířů). Z map stabilního katastru, přes jeho oceňovanou přesnost, tedy v případě přemostění mezi Brandýsem a Boleslaví zřejmě nemůžeme absolutně usuzovat na přítomnost či nepřítomnost takto drobných stavebních prvků (drobných v mapovém kontextu) jako jsou mostní pilíře, leda by od vzniku map roku 1842 do doby pořízení fotografií došlo

Obr. 11: Výřez z plánu Carla Cappiho, 1640, písmenem „D“ označen: „Steinerne Bruck und Wege“, tj. „kamenný most a cesta“ [tj. Borgorelliho soumostí]. Na jeho konci u řeky patrný opevňovací bastionový prvek, tzv. rohy (Hornwerk) (písmeno „B“) a pontonový most přes hlavní koryto Labe (písmeno „A“) (OM Praha-východ, Sběrka výtvarného umění, inv. VUM1666).

Obr. 12: Přibližná trasa celého Borgorelliho soumostí včetně povodňového valu (jako podklad pro schematický náčrt posloužily mapy z portálu mapy.cz, 2020).

ke stavebním úpravám, což není vyloučeno, neboť most byl často opravován. V každém případě není možné celkový počet dochovaných oblouků ani přibližně dedukovat dle mostních pilířů naznačených na mapách stabilního katastru.

K bývalé sypané hrázi Prášek dodává, že jsou v ní stále ještě k vidění dvě výpusti, jedna nedaleko kaple sv. Rocha, druhá blíže k Brandýsu. Druhý (severní) klenutý mostní úsek o 14 obloucích vedoucí od kaple sv. Rocha k Tůni byl kompletní až do 30. let 20. století. Odkazují na to další Práškova slova: „...14 [oblouků] bez přerušení jest na částce od sv. Rocha k tůni Boleslavské...“¹³ Práškovo sdělení můžeme opět podpořit dobovými fotografiemi. Dva snímky, jeden pořízený před rokem 1908 a druhý nedatovaný, nám po vzájemném sesazení ukazují všech 14 oblouků (identifikaci počtu oblouků umožňuje chrlič pro odtok vody a světlá skvrna na pilíři mezi 9. a 10. obloukem, které jsou zachyceny na obou snímcích). Silnice na této části soumostí sloužila bezpochyby svému účelu až do jeho zboření. Zničení tohoto úseku zřetelně popisuje kronika Staré Boleslavi: „13. 8. [1933] začato se stavbou a přestavbou státního mostu od kaple sv. Rocha k mostu na tůni... Bourá se levá polovina jízdní dráhy od mostu u tůně k sv. Rochu.“¹⁴ V dané lokalitě „Na Mostech“ stál o rok později již most nový: „3. 12. [1934] dokončeno postranní železné zábradlí u chodníků na přestavěných ‚Mostech‘ od tůně až k sv. Rochu. Dláždí se ještě chodníky a upravuje se okolí u kaple sv. Rocha na místě, kudy vedla silnice.“¹⁵ Ve stejné době se odehrávaly destrukce posledních mostních pilířů, a to těch, které nebyly pohlceny trasou nového mostu při jeho výstavbě: „22. 12. [1934] za asistence četnictva rozbourány třaskavinou staré pilíře mostu u kaple sv. Rocha, jež nebylo lze rozkopati.“¹⁶

Dodnes dochované relikt

V severním úseku blíže ke Staré Boleslavi se jedná především o dva bloky s dochovanými zdívy (základy pilířů a části oblouků vyzděných z pískovcových kvádrů, kamenná dlažba pod oblouky), které byly odhaleny archeologickým výzkumem roku 2009, jež však v současnosti nejsou přístupné, neboť byly (alespoň z části) zakonzervovány v tělese nově vystavěného mostu. Dále se jedná o část náspu – povodňového valu u kaple sv. Rocha, kde uliční čára kopíruje hranu původní silnice. Na jižním úseku blíže k Brandýsu byl dle ústního sdělení historika a archeologa Jaroslava Špačka, bývalého ředitele Městského muzea v Čelákovících, minimálně jeden mostní oblouk využí-

Obr. 13: Pohled přes most směrem ke kapli sv. Rocha, 1922 (Městský úřad Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, sign. 60XU, Pamětní kniha obce Staré Boleslavi 1836–1951, s. 43.).

ván jako sklep ještě cca v 80. letech 20. století, kdy měl dotýčný možnost jej osobně prozkoumat.¹⁷ Další regionální badatel Petr Enc, pracovník brandýského zámku, jmenovaný prostor navštívil ještě v 90. letech či kolem roku 2000.¹⁸ Mělo se jednat o sklepní prostor směřující od domu čp. 372 směrem pod ulici Nábřeží, a lze ho tak tedy ztotožnit s jedním či dvěma oblouky patrnými na již zmíněné pohlednici z doby kolem roku 1900. V současnosti je po stavebních úpravách tento prostor nepřístupný.

Most tak, jak v celistvosti stál ještě po polovině 19. století, nemusel zcela odpovídat podobě z doby rudolfínské. Během staletí byl několikrát opravován. Větší zásahy lze tušit spíše v úseku blíže k Brandýsu. Zde odkazuji na cenný Cappiho plán datovaný rokem 1640.¹⁹ Na plánu jsou v prostoru kontaktu kamenného Borgorelliho mostu s mostem dřevěným přes hlavní koryto Labe zakresleny k vojenským účelům krátce předtím zřízené zděné rohy (Hornwerk). Plánek ovšem nelze chápat jako přesný odraz tehdejší skutečnosti, byť vojenské objekty jsou na něm zobrazeny s vyšší důkladností.

Obr. 14: Úsek mostu od kaple sv. Rocha směrem ke Staroboleslavské tůni – jihovýchodní strana (nedlouho před 1933, archiv Jiřího Hyky).

Závěr

V případě Borgorelliho díla se jednalo o stavbu mimořádného významu. Sečteme-li oba kamenné mostní úseky dohromady, překonaly by s výsledným počtem 24 oblouků a délkou přes 250 metrů všechny známé české soudobé kamenné mosty vyjma pražského Karlova mostu. Zároveň hovoříme o nejstarším kamenném inundačním soumostí podobné velikosti na našem území vůbec. Úsek od kaple sv. Rocha po Starou Boleslav je – vyjma drobných archeologických relikтів – nenávratně pryč, nálezy větších pozůstatků je možno očekávat spíše pod dnešní ulicí Nábřeží, které by tak v případě budoucích zemních zásahů měla být věnována zvýšená pozornost! Na úplný závěr si zrekapitulujme zdejší renesanční soustavu

mostů mezi Brandýsem a Starou Boleslaví jako celek: Vaccaniho dvouobloukový most pod brandýským zámekem – dřevěný most přes hlavní koryto Labe – Borgorelliho desetiobloukový most – středověká? záplavová hráz – Borgorelliho čtrnáctiobloukový most – dřevěný most přes Tůň u Staré Boleslavi. Toto dílo o celkové délce necelých 700 metrů po svém dokončení počátkem 17. století nemělo v domácích podmínkách konkurenci – jednalo se o nejdelší soustavu mostů v celém Českém království.

Mgr. Martin Hůrka (martin.hurka@ompv.cz): Oblastní muzeum Praha-východ, Muzeum Brandýs nad Labem, Arnoldinův dům, Masarykovo nám. 97, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

POZNÁMKY

1. Rekonstrukce mostu přes Labe u Staré Boleslavi odhalila významné archeologické památky, tisková zpráva ARÚ Praha z roku 2009 [www.arup.cas.cz] (cit. 20. 12. 2019).
2. V. Korčáková – J. Pešta, Renesanční most v Brandýse nad Labem, Památky středních Čech 23, č. 1, 2009, s. 24–40.
3. Rozhodnutí Ministerstva kultury č. 18391/2011 o prohlášení kulturní památkou ze dne 1. dubna 2011 (s nabytím právní

moci 27. dubna 2011) [https://pamatkovykatalog.cz/] (cit. 10. 12. 2019).

4. Tyto historické obrazové materiály jsou čerpány ze dvou zdrojů: ze sbírek a fondů Oblastního muzea (dále jen OM) Praha-východ a z bohatého fotografického doprovodu textu staroboleslavské obecní/městské kroniky z let 1836–1951, konkrétnější citace viz dále v textu či u popisků obrazového doprovodu.

5. J. V. Prášek, Brandejs nad Labem. Město, panství i okres I. Brandýs nad Labem 1908, s. 90–98.
6. J. V. Prášek, Brandejs nad Labem. Město, panství i okres II. Brandýs nad Labem 1910, s. 400 a 406.
7. V. Korčáková – J. Pešta, o. c. v pozn. 2, s. 33.
8. J. V. Prášek, o. c. v pozn. 5, s. 94.
9. Tamtéž, s. 98.
10. OM Praha-východ, Sběrka písemností a tisků, Sběrka pohlednic Igora a Reného Činovce, inv. č. DOK97.
11. OM Praha-východ, Sběrka písemností a tisků, Regionální dokumentace, složka Regulace Labe, podsložka Povodně, inv. č. KDU22.
12. Ústřední archiv zeměměřičství a katastru, Stabliní katastr Čech, Císařské povinné otisky, Stará Boleslav, 1842 (č. mapy 7234-1) [https://archivnimapy.cuzk.cz/] (cit. 25. 5. 2020).
13. J. V. Prášek, o. c. v pozn. 5, s. 94.
14. Městský úřad (dále jen MÚ) Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, sign. 60XU, Pamětní kniha obce Staré Boleslavi (1836–1951), s. 898.
15. Tamtéž, s. 937.
16. Tamtéž.
17. Ústní sdělení archeologa a historika Jaroslava Špačka, bývalého ředitele Městského muzea v Čelákovicih, z 5. 11. 2019.
18. Ústní sdělení regionálního badatele Petra Ence, pracovníka brandýského zámku, z 14. 5. 2020.
19. K plánu viz V. Matoušek – J. Šimek – B. Altová – P. Karlík, Pohled na zámek Brandýs nad Labem a opevnění švédského tábora v prostoru Staré Boleslavi z roku 1640 v díle M. Meriana, Historická geografie 34, 2007, s. 93–145.

PRAMENY A LITERATURA

- V. Korčáková – J. Pešta, Renesanční most v Brandýse nad Labem, Památky středních Čech 23, č. 1, 2009, s. 24–40.
- V. Matoušek – J. Šimek – B. Altová – P. Karlík, Pohled na zámek Brandýs nad Labem a opevnění švédského tábora v prostoru Staré Boleslavi z roku 1640 v díle M. Meriana, Historická geografie 34, 2007, s. 93–145.
- J. V. Prášek, Brandejs nad Labem. Město, panství i okres I. Brandýs nad Labem 1908, s. 90–98.
- J. V. Prášek, Brandejs nad Labem. Město, panství i okres II. Brandýs nad Labem 1910, s. 400 a 406.

Borgorelli Renaissancebrücken bei Stará Boleslav/Altbunzlau auf den Fotografien und Bildern

Die Renaissance Inundation-Brücken bei Stará Boleslav hat im Grundstoff wahrscheinlich vor allem in den Jahren 1568–1569 Matteo Borgorelli erbaut, über ein ebenen, ursprünglich sumpfigen, oft überfluteten, etwa halb Kilometer breiten Gebiet zwischen dem Hauptlauf des Flusses Labe/Elbe bei Brandýs nad Labem/Brandeis und der sog. Tiefe bei Stará Boleslav. Die erwähnten Brücken haben ihre Funktion in der Zeitspanne 1878–1933 völlig verloren. Obwohl man heutzutage im Terrain praktisch keine ursprünglichen Teile der Brücke bemerken kann, ihre Relikte sind nicht völlig eingegangen. Einen Teil von ihnen hat im Jahre 2009 die archäologische Untersuchung entdeckt, weitere liegen wahrscheinlich unter der heutigen Gasse Nábřeží. Von der visuellen Form der Brücke aus der Zeit, als sie ihrem Zweck diente, hat man bisher nur wenig gewusst. Der Autor des Beitrags hat in den letzten Jahren auf das durchgehende Suchen und die Konzentration der Bilder-Dokumentation gezielt, d.h. vor allem bildende Werke und Fotografien des gegenständlichen Ortes aus der Zeit vor dem Jahre 1933. Diese werden hier jetzt publiziert. Das Ziel ist zu dem größeren Bewusstsein von diesem einzigartigen Werk beizutragen, das eine grundsätzliche und nicht vertretbare Rolle in dem System der Brücken gespielt hat, die ursprünglich selbständige Gemeinden Brandýs nad Labem und Stará Boleslav verbunden haben, deren gesamte Länge endlich fast 700 Meter gemacht hat. In dem Fall der zukünftigen Erdeingriffe sollte eine erhöhte Aufmerksamkeit vor allem der Gasse Nábřeží gewidmet werden.

- Abb. 1: Ausschnitt der Vedute von Stará Boleslav von dem Zeichner Vincenc Morstadt (1802–1875) und des Graveurs Jiri Döbler (1788–1845) (OM Praha-Ost, Sammlung der bildenden Kunst, Inv. VUM1622).
- Abb. 2: Kapelle des hl. Rochus mit der gepflasterten Straße (Brücke), um 1930 (OM Praha-Ost, Sammlung der Schriftstücke und Drucke, Fotoarchiv, Inv.Nr. FOT22).
- Abb. 3: Ansichtskarte herausgegeben bei der Gelegenheit des St. Wenzels Millenniums mit der Reproduktion des Bildes von F. X. Procházka, das eine Kirchenprozession bei dem Antritt auf die Brücke bei der Kapelle des hl. Rochus darstellt, datiert 1929 (OM Praha-Ost, Sammlung der Schriftstücke und Drucke, Inv.Nr. F 22).
- Abb. 4: Letzter Bogen der Borgorelli Brücke vor der hölzernen Brücke über Tiefe in Stará Boleslav und Treppen für den Abstieg nach Hluchov, 1924 (Stadtamt Brandýs nad Labem-Stará Boleslav/Brandeis-Altunzlau, wie Anm. 14, S. 579).

- Abb. 5: Borgorelli Brücke unweit von der Tiefe in Stará Boleslav beim Hochwasser, 1926 (Stadtamt in Brandýs nad Labem-Stará Boleslav, wie Anm. 14, s. 669).
- Abb. 6: Nicht datierte Fotografie und die Fotografie aus der Zeit vor dem Jahre 1908 (OM Praha-Ost, Sammlung der Schriftstücke und Drucke, Fotoarchiv, Inv. Nr. FOT21/12). Nach der gegenseitigen Zusammensetzung bieten die Aufnahmen einen Blick an alle 14 Bögen der Borgorelli Brücke in dem nördlichen Abschnitt zwischen der Tiefe in Stará Boleslav und der Kapelle des hl. Rochus.
- Abb. 7: Detail der Aufnahme von A. Kaiser, vor 1908 OM Praha-Ost, Sammlung der Schriftstücke und Drucke, Fotoarchiv, Inv. Nr. FOT21/12; siehe auch in Justin Václav Prášek, wie Anm. 5, S. 213).
- Abb. 8: Bild von F. X. Procházka „Bei der Kapelle des hl. Rochus“ (datiert 1907), die Abbildung des Ortes des Anschlusses der Borgorelli Brücke und des Hochwasser-Walls (OM Praha-Ost, Sammlung der bildenden Kunst, Inv. VUM1245).
- Abb. 9: Ausschnitt der Ansichtskarte mit der Aufnahme von dem Schloss in Brandýs in der Richtung zu Stará Boleslav, um 1900. Der Pfeil zeigt an minimal zwei Brückenbögen, merklich in dem südlichen Segment von Borgorelli (OM Praha-Ost, wie Anm. 10).
- Abb. 10: Ausschnitt der Fotografie, die das Hochwasser mit identifizierenden drei Brückenbögen und dem Brücken-Parapett, dokumentiert (OM Praha-Ost, wie Anm. 11).
- Abb. 11: Ausschnitt aus dem Plan von Carlo Cappi, 1640, bezeichnet mit der Buchstabe „D“: „Steinerne Bruck und Wege“ d.h. Borgorelli Brücken). Auf ihrem Ende bei dem Fluss ist ein Befestigungs-Bastionselement sichtbar – (Hornwerk) (Buchstabe B) und eine Pontonbrücke über das Hauptbett von Labe/Elbe (Buchstabe „A“) (OM Praha-Ost, Sammlung der bildenden Kunst, Inv. VUM1666).
- Abb. 12: Beiläufige Trasse der ganzen Borgorelli Brücken samt des Hochwasser-Walls (als eine Unterlage für eine schematische Skizze dienten Karten aus dem Portal mapy.cz, 2020).
- Abb. 13: Blick über die Brücke in der Richtung zur Kapelle des hl. Rochus, 1922 (Stadtamt Brandýs nad Labem/Stará Boleslav 1836–1951, S. 43).
- Abb. 14: Ein Abschnitt der Brücke von der Kapelle hl. Rochus in der Richtung zur Tiefe in Stará Boleslav – die südöstliche Seite (kurz vor 1933, Archiv von Jiří Hyka).

(Übersetzung J. Kroupová)